

Zbiór Orzeczeń

Sprawa C-499/15

W

i

V

przeciwko X

(wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Vilniaus miesto apylinkės teismas)

Odesłanie prejudycjalne – Współpraca sądowa w sprawach cywilnych – Jurysdykcja w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej – Rozporządzenie (WE) nr 2201/2003 – Artykuły 8–15 – Jurysdykcja w sprawach dotyczących zobowiązań alimentacyjnych – Rozporządzenie (WE) nr 4/2009 – Artykuł 3 lit. d) – Przeciwnstawne orzeczenia wydane przez sądy różnych państw członkowskich – Dziecko, które ma miejsce zwykłego pobytu w państwie członkowskim pobytu swojej matki – Jurysdykcja sądów państwa członkowskiego pobytu ojca w zakresie zmiany prawomocnego orzeczenia, które zostało wcześniej wydane przez te sądy, dotyczącego miejsca pobytu dziecka, zobowiązań alimentacyjnych oraz wykonywania prawa do osobistej styczności – Brak

Streszczenie – wyrok Trybunału (pierwsza izba) z dnia 15 lutego 2017 r.

1. *Pytania prejudycjalne — Właściwość Trybunału — Wniesienie skargi do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w celu przedstawienia pytania prejudycjalnego — Brak*

(art. 267 TFUE; regulamin postępowania przed Trybunałem, art. 83)

2. *Współpraca sądowa w sprawach cywilnych — Jurysdykcja oraz uznawanie i wykonywanie orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej — Rozporządzenie nr 2201/2003 — Jurysdykcja, prawo właściwe, uznawanie i wykonywanie orzeczeń sądowych w zakresie zobowiązań alimentacyjnych — Rozporządzenie nr 4/2009 — Jurysdykcja sądów państwa członkowskiego, które wydały prawomocne orzeczenie w sprawie dotyczącej odpowiedzialności rodzicielskiej i zobowiązań alimentacyjnych w odniesieniu do małoletniego dziecka, do rozpoznania żądania dotyczącego zmiany rozstrzygnięć zawartych w tym orzeczeniu — Brak — Miejsce zwykłego pobytu dziecka, położone na terytorium państwa członkowskiego — Jurysdykcja sądów tego ostatniego państwa członkowskiego*

(rozporządzenia Rady: nr 2201/2003, art. 8; 4/2009, art. 3)

3. *Współpraca sądowa w sprawach cywilnych — Jurysdykcja oraz uznawanie i wykonywanie orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej — Rozporządzenie nr 2201/2003 — Pojęcie „zwykłego pobytu” dziecka — Kryteria oceny — Fizyczna obecność dziecka na terytorium państwa członkowskiego*

(rozporządzenie Rady nr 2201/2003, art. 8)

1. Pismem złożonym w dniu 20 grudnia 2016 r. W wniosł na podstawie art. 83 regulaminu postępowania przez Trybunałem o otwarcie na nowo ustnego etapu postępowania, a także o wniesienie przez Trybunał skargi do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w celu przedstawienia pytania prejudycjalnego. W odniesieniu, w pierwszej kolejności, do żądania wniesienia skargi do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, należy podkreślić, że Trybunał w żadnym wypadku nie jest właściwy na mocy art. 83 jego regulaminu postępowania lub innego przepisu tego regulaminu do wniesienia takiej skargi.

(zob. pkt 32, 33)

2. Artykuł 8 rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczącego jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1347/2000, oraz art. 3 rozporządzenia Rady (WE) nr 4/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych należy interpretować w ten sposób, że w sprawie takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, sądy państwa członkowskiego, które wydały prawomocne orzeczenie w sprawie dotyczącej odpowiedzialności rodzicielskiej i zobowiązań alimentacyjnych w odniesieniu do małoletniego dziecka, nie mają już jurysdykcji do rozpoznania żądania dotyczącego zmiany rozstrzygnięć zawartych w tym orzeczeniu, jeśli miejsce zwykłego pobytu tego dziecka znajduje się na terytorium innego państwa członkowskiego. Jurysdykcję do rozpoznania tego żądania mają sądy tego innego państwa członkowskiego.

Jak wynika z motywu 12 rozporządzenia nr 2201/2003, zostało ono ukształtowane zgodnie z zasadą dobra dziecka i w tym celu daje pierwszeństwo kryterium bliskości. Artykuł 8 rozporządzenia nr 2201/2003 jest wyrazem realizacji tego celu, gdyż ustanowiono w nim jurysdykcję ogólną na rzecz sądów państwa członkowskiego, w którym dziecko ma zwykły pobyt. Zgodnie z art. 8 ust. 1 rozporządzenia 2201/2003 ustalenie jurysdykcji sądu powinno nastąpić „w chwili wniesienia pozwu”, czyli, zgodnie z art. 16 tego rozporządzenia, w chwili, w której pismo wszczynające postępowanie zostaje wniesione do tego sądu (zob. podobnie wyrok z dnia 1 października 2014 r., E., C-436/13, EU:C:2014:2246, pkt 38). Poza tym, jak podniósł rzecznik generalny w pkt 45 opinii, odwołując się do pkt 40 wyroku z dnia 1 października 2014 r., E. (C-436/13, EU:C:2014:2246), jurysdykcję tę należy zweryfikować i ustalić w każdym poszczególnym wypadku, gdy przed sądem wszczynane jest postępowanie, co oznacza, że nie utrzymuje się ona po zakończeniu postępowania.

(zob. pkt 51–54, 70; sentencja)

3. W wyroku z dnia 22 grudnia 2010 r., Mercredi (C-497/10-PPU, EU:C:2010:829, pkt 46), potwierdzonym utrwalonym orzecznictwem (zob. w szczególności wyrok z dnia 9 października 2014 r., C, C-376/14-PPU, EU:C:2014:2268, pkt 50) Trybunał orzekł, że znaczenie i zakres pojęcia „zwykłego pobytu” należy ustalić zgodnie z zasadą dobra dziecka, w szczególności według kryterium bliskości. Pojęcie to odpowiada miejscu, gdzie dziecko wykazuje pewną integrację ze środowiskiem społecznym i rodzinnym. Do sądu krajowego należy ustalenie tego miejsca w oparciu o wszystkie istotne okoliczności faktyczne danego przypadku. Istotne znacznie mają w szczególności warunki oraz powody pobytu dziecka w danym państwie członkowskim, a także jego obywatelstwo. Oprócz fizycznej obecności dziecka na terytorium państwa członkowskiego, którą należy uwzględnić, inne dodatkowe czynniki powinny wykazać, że obecność ta nie ma w żadnym razie charakteru tymczasowego lub

okazjonalnego (zob. podobnie wyrok z dnia 22 grudnia 2010 r., Mercredi, C-497/10-PPU, EU:C:2010:829, pkt 47–49). Tak więc ustalenie zwykłego pobytu dziecka w danym państwie członkowskim wymaga co najmniej fizycznej obecności dziecka w tym państwie członkowskim.

(zob. pkt 60, 61)